

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології

Розробниця: Тетяна ЧЕРВІНСЬКА к.соц.н., доцент, доцентка кафедри теорії та історії соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри теорії та історії соціології

 Володимир СУДАКОВ

Протокол № 13 від «27» 06 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Гендерні дослідження в економічній сфері

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціальні технології»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «29» липня 2022 року №8

Голова науково-методичної комісії Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

Викладачка: Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (підпис, ПІБ, дата) «__» 20__ р.

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис, ПІБ, дата) «__» 20__ р.

КИЇВ – 2022

Мета дисципліни – формування поглибленого, практичноорієнтованого уявлення про гендерний підхід до аналізу суспільства; розвиток і закріплення навичок гендерного аналізу передусім економічної сфери.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Вміти працювати з науковою літературою та періоджерелами*
2. *Володіти понятійним апаратом сучасної соціологічної теорії*

3. Анотація навчальної дисципліни: Дисципліна «Гендерні дослідження в економічній сфері» відноситься до дисциплін вільного вибору студента блоку "Соціальні технології економічної сфери: менеджмент та маркетинг". Вона спрямована на формування у студентства знання про гендерні дослідження як особливий тип міждисциплінарного гуманітарного знання та застосування гендерної методології у дослідженнях економічної сфери.

4. Завдання (навчальні цілі):

- оволодіння понятійно-категоріальним апаратом, підходами та напрямками гендерної та економічної теорії
- володіння навичками критичного аналізу процесів соціального конструювання гендеру
- формування навичок гендерного аналізу соціальних явищ і процесів, зокрема в економічній сфері

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність використовувати соціальні технології з метою моніторингу стану соціального середовища та вирішення нагальних соціальних проблем (СК10)
- Здатність застосовувати соціальні технології для регулювання соціальних відносин та вирішення конфліктів (СК11)
- Вміння визначати соціально-професійну структуру колективу та галузі, тенденції її розвитку (СК16)
- Вміння використовувати соціальні технології для аналізу соціально-економічних потреб різних цільових груп (СК17)

5. Результати навчання за дисципліною:

Код	Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
1.1	Знати понятійно-категоріальний апарат, підходи та напрямки гендерної та економічної теорії, тенденції розвитку гендерних досліджень в економічній сфері	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	практичні заняття, практичні завдання (кейси), іспит	20
1.2	Знати особливості гендерного підходу до аналізу соціальних явищ	Лекції практичні заняття, самостійна робота	практичні заняття, практичні завдання (кейси), тест, іспит	20
2.1.	Використовувати методологію та понятійно-категоріальний апарат гендерного аналізу для аналізу економічної сфери	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	Практичні заняття, практичні завдання (кейси) тест, пошуково-аналітичне завдання, іспит	20
2.2	Володіти навичками критичного аналізу процесів соціального конструювання гендеру	Практичні заняття, самостійна робота	Практичні заняття, практичні завдання (кейси), підсумкове аналітичне завдання	20
4	Здійснювати самостійно аналітичну, дослідницьку та пошукову діяльність	самостійна робота	практичні завдання (кейси), пошуково-аналітичне завдання, підсумкове аналітичне завдання	20

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	2.1	2.2	4
Програмні результати навчання					
Запроваджувати соціальні технології для регулювання соціальних відносин та вирішення конфліктів (PH15)	+	+	+	+	+
Визначати та запроваджувати соціальні технології оцінювання потенціалу організації та управління соціально-економічними відносинами (PH19)		+	+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Індивідуальна та групова робота на практичних заняттях: PH1.1, PH1.2, PH2.1, PH2.2, PH4 – 30 балів/18 балів
2. Виконання тестових завдань: PH1.1, PH1.2, PH2.1 – 20 балів/ 12 балів
3. Пошуково-аналітичне завдання PH1.1, PH1.2, PH2.1, PH4 – 10 балів/ 6 балів

- підсумкове оцінювання: письмовий іспит, PH1.1, PH1.2, PH2.1, PH2.2 (білет містить тестові завдання у вигляді закритих питань одиничного та множинного вибору) – 40 балів (правильний варіант відповіді оцінюється у 0,5 балу). Мінімальний бал успішного складання (отримання загальної позитивної оцінки) іспиту – 24 бали.

- умови допуску до підсумкового іспиту: студент не допускається до іспиту, якщо за семестр він набрав менш ніж 36 балів. Такий студент допускається до іспиту за умови успішного написання тесту-допуску за матеріалами семестру .

7.2 Організація оцінювання:

1. Індивідуальна та групова робота на практичних заняттях протягом семестру з тем 1–10
2. Тестові завдання з тем 1-10
3. Пошуково-аналітичне завдання з тем 5-10

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

№	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні	самостійні на роботу
1. Теоретичні засади гендерних досліджень в економічній сфері				
1.	Сутність, специфіка та історія формування гендерних досліджень як наукового напрямку	2	2	6
2.	Історичні передумови звернення до гендерної тематики: фемінізм як соціальна теорія та суспільний рух	2	4	6
3.	Рівні гендерного аналізу. Гендеровані соціальні інститути	2	2	8
4.	Гендерна проблематика в економічній теорії	2	2	6
2. Гендерний вимір економічної сфери				
5.	Гендерна статистика	2	4	6
6.	Гендерні відмінності та нерівності на ринку праці	4	4	8
7.	Гендерні відмінності та соціологія турботи	2	4	8
8.	Радянський та пострадянський гендерний порядок крізь призму концепції гендерних контрактів	2	2	6
9.	Виклики та можливості подолання гендерної нерівності на ринку праці України	-	2	8
10.	Гендерно-орієнтоване бюджетування	2	4	8
Всього :		20	30	70

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекції – 20 год.

Практичні заняття – 30 год.

Самостійна робота – 70 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Введение в гендерные исследования. Ч. I: Учебное пособие / Под. Ред. И.А.Жеребкиной – Харьков: ХЦГИ, 2001; СПб.: Алетейя, 2001. – с.147-173, 238-276.
2. Гендер для медій: Підручник з гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / За ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманової. Видання третє, виправлене і доповнене. – Київ: Критика 2017. URL: https://ua.boell.org/sites/default/files/gender_dlya_medii_2017.pdf
3. Журженко Т. Гендерные рынки Украины: политическая экономия национального строительства. – Вильнюс: ЕГУ, 2008 – С.7-180.
4. Марценюк Т. Гендер для всіх. Виклик стереотипам. – К.: Основи, 2017. – С.53-82.

Додаткова:

1. Аксьонова С.Ю. Гендерні відмінності витрат часу на домашню роботу// Демографія та соціальна економіка, 2013, № 2 (20)– С.126-136.
2. Аналітичне дослідження участі жінок у складі робочої сили України – К. 2012.
3. Бардіна М.О., Марценюк Т., Гендерний розподіл праці в українському суспільстві на прикладі подвійного навантаження// Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. – 2014. – Випуск 20. – С. 231-242.
4. Бем С. Линзы гендера: Трансформация взглядов на проблему неравенства полов / Пер. с англ. – М.: РОССПЭН, 2004.
5. Брайсон В. Гендер и политика времени. Феминистская теория и современные дискуссии. – Пер. с англ. – К.: Центр учебной литературы, 2011. – С.67-122, 147-222.

6. Бурейчак Т., Марценюк Т. Скандинавська утопія? Гендерна рівність і трудові vs. репродуктивні ресурси у Швеції. URL: <https://commons.com.ua/uk/skandinavska-utopiya-genderna-rivni/>
7. Власенко Н.С., Виноградова Л.Д., Калачова І.В. Гендерна статистика для моніторингу досягнення рівності жінок і чоловіків. К.: Інститут держави і права ім В.М.Корецького НАН України, 2000. – 56 с.
8. Гендерна рівність і розвиток : погляд у контексті європейської стратегії України. - К.: Центр Разумкова, 2016
9. Гендерні відмінності у сфері зайнятості, освіти та навчання в Україні в контексті Угоди про асоціацію. URL: https://ucep.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Doslid_01_2021_WEB_NEW_2.pdf
10. Гендерно-орієнтоване бюджетування в Україні: теорія і практика: Метод. посіб. - К.: ФОП Клименко, 2016. – 92 с.
11. Гендерно орієнтоване бюджетування на місцевому рівні: від інтеграції принципу гендерної рівності в бюджетний процес до гендерно чутливих політик / ред. Олена Стрельник. ООН Жінки. - К., 2020 URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/599/gender-responsive-budgeting-on-a-local-level-ukraine.pdf?fbclid=IwAR1Z2v8xurhjs7F5t2Df8Tf34v00hn5nhO9FHZ5bK2oKUBiGETuuMMS-5U0>
12. Гершуни Д. Экономическая социология: либеральные рынки, социальная демократия и использование времени. URL:<https://cyberleninka.ru/article/n/ekonomicheskaya-sotsiologiya-liberalnye-rynki-sotsialnaya-demokratiya-i-ispolzovanie-vremeni>
13. Дутчак О., Стрельник О., Ткаліч О.. Хто (по)турбується? Дитсадки в контексті гендерної теорії. Введення в гендерне дослідження. Київ, «АДЕФ-Україна», 2020. URL: <https://commons.com.ua/file/uploads/%D1%85%D1%82%D0%BE-%D0%BF%D0%BE%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B1%D1%83%D1%94%D1%82%D1%8C%D1%81%D1%8F-online.pdf>
14. Дутчак О. Місія неможлива: досягнення гендерної рівності в умовах неоліберальної політики жорсткої економії. URL: <https://commons.com.ua/uk/genderna-rivnist-v-umovah-neoliberalnovi-politiki/>
15. Жінки та чоловіки на ринку праці України. Порівняльне дослідження України та ЄС. – Київ: Компанія ВАІТЕ, 2011. – 32 с.
16. Індикатори для моніторингу гендерної рівності в Україні / ООН Жінки. - К., 2021 URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/2021_Indikator-Monitor.pdf
17. Инглэнд П. Изолированный индивид: андроцентристский уклон в постулатах неоклассической теории. Введение в гендерные исследования. Ч. II. Хрестоматия/ Под ред. С. В. Жеребкина-Харьков: ХЦГИ, СПб.:Алетейя, 2001 – С.386-404.
18. Кімел М. Гендероване суспільство/ переклад з англ. – Київ: Сфера, 2003. URL: https://gender.org.ua/images/lib/genderovane_suspil.pdf
19. Костюченко Т. Гендерованість ринку праці: порівняння кейсів України і Литви. – 2019, ГО «Український центр європейської політики» - 24 с.
20. Марценюк Т. О. Гендер для всіх. Виклик стереотипам. – К.: Основи, 2017 –С.53-80. (Тема 3. Гендер і ринок праці).
21. Марценюк Т. Гендерна сегрегація ринку праці: яку роботу шукають жінки і чоловіки (на прикладі бази резюме і вакансій на hh.ua) URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3790/Martseniuk_Henderna_schrehatsiia_ry_nku_pratsi.pdf?sequence=1&isAllowed=y
22. Марценюк Т.О. Краші практики забезпечення гендерної рівності на роботі: міжнародний досвід і Україна // Я: гендерний журнал. - 2014. - № 2. - С. 16-21.
23. Оксамитна С. Жінки і кар'єра: власна чи чоловікова?// Інша оптика: гендерні виклики сучасності: зб.наук.пр. – Київ: Смолоскип, 2019. – С.101-116.
24. Рачок Д., Чорногорська А. Тілесність в офісах: використання жіночої сексуальності у традиційно «жіночих» професіях. URL: <https://genderindetail.org.ua/library/suspilstvo/zhurnal-spilne-6-gender-i-pratsya-134770.html>
25. Роль жінок в українському суспільстві. Дослідження Соціологічної групи «Рейтинг». 2020. URL: http://ratinggroup.ua/files/ratinggroup/reg_files/rg_women_032020_press.pdf

26. Рубин Г. Обмен женщинами: заметки о «политической экономии» пола // Хрестоматия феминистских текстов. Переводы. – СПб., 2000. С. 91.
27. Стрельник О. Позиція матері на ринку праці як умова структурування практик материнства // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Соціологія». – 2017. №1(8) – С.24-28.
28. Стрельник О. Турбота як робота: материнство у фокусі соціології. Монографія. – Київ: Критика, 2017.
29. Уэст К., Зиммерман Д. Создание гендера // Хрестоматия феминистских текстов. Переводы.- СПб.: издательство «Дмитрий Буланин», 2000. С. 193-220.
30. Фрезер Н. Фемінізм, капіталізм і підступність історії. URL: <https://commons.com.ua/uk/feminizm-kapitalizm-i-pidstupnist-i/>
31. Фрейзер Н. Після сімейного заробітку: гендерна рівність і соціальна держава// Образ, тіло, порядок. Гендерні дослідження в міждисциплінарному спектрі. – Кю: Медуза, 2014. – С.205-225. URL: <https://ua.boell.org/sites/default/files/antologiya-dlya-bollya.pdf>
32. Червінська Т.Г., Соболевська М.О. Часовий вимір гендерної нерівності// Актуальні проблеми філософії та соціології. – № 31/2021. С. 74-78.
33. Fraser, N., 2017. “Crisis of Care? On the Social Reproductive Contradictions of Contemporary Capitalism”. In: Social Reproduction Theory (Bhattacharya, T.). London: Pluto Press.
34. Care work and care jobs for the future of decent work / International Labour Office – Geneva: ILO, 2018.
35. Connell R. Gender and Power. Society, the Person and Sexual Politics. L., 1987.
36. Connell R. 2002. Gender. Oxford: Basil Blackwell, 2002. – P. 65-68
37. Women, Business and the Law 2022. International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank, 2022.

Корисні онлайн-ресурси

Гендер в деталях: <https://genderindetail.org.ua/>
 Електронна бібліотека Української асоціації жіночої історії:
<http://www.womenhistory.org.ua/index.php/elektronni-resursi/16-elektronna-biblioteka>
 Гендерний паспорт м. Києва.
https://kyivcity.gov.ua/kyiv_ta_miska_vlada/genderna_politika_438817/genderniy_pasport_kiyeva/
 Державна Служба Статистики України. Розділ «Жінки та чоловіки»: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
 Онлайн-курс «Жінки і чоловіки: гендер для всіх», розроблений Тамарою М арценюк на платформі Prometheus http://courses.prometheus.org.ua/courses/IRF/101/2015_T2/about
 сайт Європейського соціального дослідження: <https://www.europeansocialsurvey.org/>
 сайт Світового дослідження цінностей: <http://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp>
 Київський інститут гендерних досліджень <https://www.kgsi.org.ua/>
 Повага: сайт кампанії проти сексизму у політиці та ЗМІ: <http://povaha.org.ua>: <https://povaha.org.ua/>
 Проект «Жінки — це 50 % успіху України»: <http://50vidsotkiv.org.ua>
 Публікації проекту «Підтримка впровадження національного гендерного механізму»:
<http://gender.org.ua>
 Публікації Фонду народонаселення ООН в Україні: <https://ukraine.unfpa.org/uk/publications>
 Фонд імені Гайнріха Бьолля в Україні (рубрика «Гендерна демократія»):
<https://ua.boell.org/uk/genderna-demokratiya>